3. ročník - obchodná akadémia

# BANKOVÁ SÚSTAVA

Školský rok 2026/2027

bilov.sk

## Význam bánk v trhovej ekonomike

Banková sústava - súhrn všetkých bánk na území určitého štátu. Jej štruktúra závisí od úrovne vyspelosti ekonomiky.

Význam bánk:

- vykonávajú platobný styk,
- zabezpečujú obeh peňazí,
- zhodnocujú úspory (úroky),
- chránia úspory klientov,
- selektujú prosperujúce a neprospejúce podniky...

Legislatíva: Zákon o NBS, Zákon o bankách, Zákon o platobnom styku, Zákon o cenných papieroch, Zákon zmenkový a šekový, Zákon o dani z príjmov a ďalšie zákony.

## Banková sústava SR

**Do 1. januára 2009** - Na Slovensku sme mali dvojstupňovú bankovú sústavu:

1. stupeň = centrálna banka, banka bánk, banka štátu, emisná banka, ceduľová banka (Národná banka Slovenska)
2. stupeň = obchodné banky, komerčné (napr. ČSOB, VÚB) – vykonávajú obchodnú činnosť, hlavnou úlohou je prijímať vklady a poskytovať úvery

**Od 1. januára 2009** - Slovenská republika stala členom eurozóny. **Eurozónu** tvoria členské štáty Európskej únie, ktoré od roku 1999 zaviedli euro ako svoju národnú menu = členovia E. menovej únie

**Európska centrálna banka** je centrálnou bankou pre jednotnú európsku menu euro. Európska centrálna banka bola založená vo Frankfurte nad Mohanom v júni 1998, a od 1. januára 1999 zodpovedá za výkon menovej politiky v eurozóne – druhej najväčšej ekonomike na svete po Spojených štátoch. Je centrálnou bankou zodpovednou za jednotnú európsku menu, preto spolupracuje s národnými centrálnymi bankami všetkých krajín eurozóny v rámci Eurosystému.

Hlavným rozhodovacím orgánom ECB je Rada guvernérov, ktorú tvoria šiesti členovia Výkonnej rady a guvernéri národných centrálnych bánk 21 krajín eurozóny (Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Chorvátsko, Írsko, Lotyšsko, Litva, Luxembursko, Malta, Nemecko, Portugalsko, Rakúsko, Slovensko, Slovinsko, Španielsko, Taliansko).

Okrem toho euro oficiálne používajú štáty Andorra, Monako, San Maríno a Vatikán; neoficiálne aj Čierna Hora a sporné územie Kosovo. Dánsko má trvalú výnimku, nie je teda vôbec povinné zaviesť euro.

Hlavnou úlohou ECB je udržiavať cenovú stabilitu v **eurozóne**. Na rozdiel od národných centrálnych bánk uskutočňuje ECB len malý počet operácií. Sústreďuje sa hlavne na určovanie politiky a zabezpečovanie toho, aby národné centrálne banky dôsledne uplatňovali jej rozhodnutia.

### NBS ako súčasť Eurosystému

**Európsky systém centrálnych bánk (ESCB)** – pozostáva z ECB a národných centrálnych bánk všetkých členov EU (27 štátov = 21 eurozóna + Česko, Dánsko, Maďarsko, Poľsko, Rumunsko, Švédsko) bez ohľadu na to, či prijali alebo neprijali euro. Hlavným cieľom je udržiavať cenovú stabilitu.

**Eurosystém** = ECB a národné centrálne banky krajín, ktoré prijali euro za svoju národnú menu. Hlavný cieľ: udržiavať cenovú stabilitu. Základné úlohy: tvoriť menovú politiku, vykonávať devízové operácie, zabezpečiť stabilitu devízového kurzu, podporovať plynulé fungovanie platobných systémov, povoľovať vydávanie bankoviek a mincí v eurozóne. Orgány: Rada guvernérov, Výkonná rada, Generálna rada.

## Národná banka Slovenska - legislatíva, orgány

Legislatíva: Zákon o NBS

*Na internete vyhľadajte stránku NBS, pozorne si ju prezrite a uveďte ďalšie právne normy (aspoň 4) upravujúce činnosť NBS.*

- 
- 
- 
- 

Charakteristika NBS:

- je to centrálna banka SR (vznik v roku júli 1992, činnosť začala 01. 01. 1993 ako emisná banka)
- je právnická osoba so sídlom v Bratislave,
- nezapisuje sa do obchodného registra,
- postavenie v majetkoprávnych vzťahoch – ako podnikateľ, nie komerčne orientovaná,
- postavenie pri vydávaní právnych noriem a predpisov – ako ministerstvá,
- je členom Európskeho systému centrálnych bánk (ESCB),
- od 01. 01. 2009 je členom Eurosystému.

Orgány NBS:
**BANKOVÁ RADA** - najvyšší riadiaci orgán NBS. Tvoria ju **guvernér,** jeden **viceguvernér** a dvaja ďalší členovia.

*Vyhľadajte: Kto je guvernérom NBS?.....*

NBS hospodári podľa rozpočtu, ktorý schvaľuje banková rada. Výsledkom hospodárenia môže byť zisk alebo strata.

## Úlohy NBS

**<u>Hlavná úloha:</u> udržanie cenovej stability na Slovensku = udržať vyrovnanú mieru inflácie.**

**Inflácia = sústavný rast cenovej hladiny**

<u>Úlohy, ktoré napomáhajú dosiahnuť hlavnú úlohu:</u>

***a) v menovej oblasti riadi peňažný obeh, určuje množstvo peňazí v obehu a pod.***

- vydáva bankovky a mince podľa pravidiel ECB a Eurosystému,
- vydáva pamätné bankovky a mince,
- riadi, koordinuje a zabezpečuje platobný styk a zúčtovanie dát platobného styku,
- emituje štátne cenné papiere,
- vykonáva **dohľad nad finančným trhom**, t. j. nad:
    - bankovým systémom,
    - finančným trhom,
    - kapitálovým trhom,
    - poisťovníctvom,
    - dôchodkovým sporením

    } **integrovaný bankový systém**

***b) v devízovej oblasti***

- vydáva cenné papiere znejúce na cudziu menu,
- vykonáva devízový dohľad,

***c) ostatné činnosti***

- vedie účet štátneho rozpočtu (spravuje štátnu pokladnicu),
- zastupuje SR v medzinárodných finančných inštitúciách.

*Zopakuj pojmy: devízy, valuty, menový kurz, druhy menových kurzov, kurzový list, inflácia.*

## Dohľad nad finančným trhom

(vybrané z www.nbs.sk)

Cieľom integrovaného dohľadu nad finančným trhom je prispievať k stabilite finančného trhu ako celku, ako aj k bezpečnému a zdravému fungovaniu finančného trhu v záujme udržiavania dôveryhodnosti finančného trhu, ochrany klientov a rešpektovania pravidiel hospodárskej súťaže. Medzi základné okruhy činností integrovaného dohľadu nad finančným trhom patrí jednak dohľad na mieste a dohľad na diaľku nad dohliadanými subjektmi finančného trhu. Oblasti:

- dohľad nad bankovníctvom,
- dohľad nad platobnými inštitúciami,
- dohľad nad inštitúciami elektronických peňazí,
- dohľad nad trhom cenných papierov,
- dohľad nad poisťovníctvom,
- dohľad nad dôchodkovým sporením,
- dohľad nad finančným sprostredkovaním a finančným poradenstvom,
- devízový dohľad.

## Nástroje menovej politiky NBS

- **riadi nimi množstvo peňazí v obehu, pretože veľa peňazí v obehu vedie k rastu cenovej hladiny a tým aj rastu inflácie, a navyše tým peniaze strácajú svoju hodnotu** (za ten istý tovar v budúcnosti zaplatíme viac; za rovnaký objem peňazí dostaneme menej tovarov). **Inflácia = sústavný rast cenovej hladiny.**

**Nástroje:**

1. **základná úroková sadzba** (tiež aj: diskontná sadzba, kľúčová sadzba, základná sadzba),
2. **povinné minimálne rezervy,**
3. **operácie na voľnom trhu.**

1. **Základná úroková sadzba** je úroková miera, za ktorú centrálna banka poskytuje úvery komerčným bankám. Pre SR ju určuje ECB v závislosti od miery inflácie v eurozóne.

Ak centrálna banka znižuje sadzby, znamená to, že zlacňuje peniaze, a zvyšuje zásobu peňazí v obehu. Počíta s tým, že budú úvery a pôžičky lacnejšie, a tým sa zvýši spotreba, ktorá vyvolá rozvoj výroby a celej ekonomiky. Naopak, ak je prebytok peňazí v bankách a rastie inflácia, kľúčové sadzby sa dvíhajú.

2. **Povinné minimálne rezervy** - centrálna banka predpisuje komerčným bankám povinnosť vytvárať v NBS minimálne povinné rezervy z novoprijatých vkladov. Ide o percento z vkladov. Je to kvôli bezpečnosti a ochrane vkladov klientov a zabezpečenie likvidity banky. Zvyšné peniaze majú banky k dispozícii na úvery. Pre SR ju stanovuje ECB.

Ak sa miera pre povinné rezervy zvyšuje, banky môžu menej požičiavať, množstvo peňazí v obehu klesá a naopak. Ak je inflácia nízka, znamená to, že možno uvoľniť peňažný trh a miera povinných minimálnych rezerv klesá.

3. **Operácie na voľnom trhu** ovplyvňujú najmä množstvo peňazí v obehu emisiou cenných papierov. Cennými papiermi sú zvyčajne štátne pokladničné poukážky alebo štátne obligácie.

Ak chce peniaze stiahnuť (utlmiť rozvoj), pristúpi k výhodnému predaju štátnych cenných papierov. Keď centrálna banka nakupuje na voľnom trhu cenné papiere, dáva do obehu ďalšie peniaze.

## Komerčné (obchodné) banky

*Legislatíva: Zákon o bankách a ďalšie*

**Obchodné banky** sú podnikateľské subjekty, ich hlavným cieľom je maximalizácia zisku. Poskytujú finančné služby svojim klientom a vytvárajú predpoklady pre plynulý chod a rozvoj hospodárstva. Obchodné banky prijímajú dočasne voľné peňažné prostriedky od obyvateľstva a podnikov, požičiavajú peniaze tým, ktorí o ne prejavia záujem.

Podmienky založenia a vzniku banky

- banka je právnická osoba založená ako akciová spoločnosť,
- na výkon uvedených činností musí mať udelené bankové povolenie od NBS a MF SR,
- peňažný vklad do základného imania banky (preukázanie pôvodu peňazí),
- nemôže vzniknúť výzvou na upísanie akcií,
- ZI = 16 600 000 €, pre vykonávanie hypotekárnych činností ZI = 33 200 000 €

Obchodné banky

- sú podnikateľskými subjektmi,
- vedú účtovníctvo podľa osobitnej účtovej osnovy,
- vykonávajú/schvaľujú ročnú účtovnú závierku,
- vyhotovujú účtovné doklady,
- zostavujú súvahu v členení na aktíva a pasíva atď.

**Základné činnosti obchodných bánk:**

**a) prijímať vklady (pasívne bankové operácie),**
**Vklad** = peňažná suma, ktorú klient (veriteľ) zapožičal banke za úhradu (cena = úrok).

**b) poskytovať úvery (aktívne bankové operácie)**
**Úver** = suma peňazí, ktorú si klient (dlžník) požičiava od banky za úhradu (cena = úrok).

Okrem týchto činností môže vykonávať aj ďalšie bankové činnosti, ak ich má uvedené v bankovom povolení. Sú to napríklad:

- platobný styk a zúčtovanie,
- vydávanie a správu platobných prostriedkov (platobné karty, cestovné šeky),
- zmenárenská činnosť,
- poskytovanie bankových informácií,
- otváranie akreditívov,
- prenájom bezpečnostných schránok,
- obchodovanie s devízami, zlatými a striebornými mincami,
- poskytovanie poradenských služieb vo veciach podnikania,
- hypotekárne úverovanie,
- investovanie do cenných papierov,
- uloženie cenných papierov a vecí,
- vydávanie cenných papierov,
- finančné maklérstvo,
- finančný lízing a ďalšie.

*Druhy obchodných bánk podľa zamerania:*

a) univerzálne – vykonávajú všetky druhy bankových činností,
b) špecializované – zameriavajú sa na určitú činnosť, klientelu (záručné, komunálne, stavebné, hypotekárne...).

Bankové tajomstvo

Predmetom bankového tajomstva sú „všetky informácie a doklady týkajúce sa klienta, ktoré nie sú verejne prístupné". Podľa zákona trvá povinnosť zachovávať mlčanlivosť aj po skončení pracovného vzťahu s bankou.

**Bankový dohľad** vykonáva NBS. Pri zistení závažných nedostatkov v činnosti obchodných bánk, NBS urobí opatrenie na nápravu, tzv. **nútená správa.** Pri pretrvávaní nedostatkov NBS po prerokovaní s Ministerstvom financií odoberie povolenie na výkon bankových činností.

**Likvidita banky** je schopnosť dodržiavať zmluvné záväzky v termíne ich splatnosti (t. j. schopnosť uhrádzať svoje záväzky). Schopnosť uhrádzať záväzky je pre banku životne dôležitá. Úlohou každej banky je nájsť také riešenie, aby nenastali extrémne situácie a to:
- minimalizácia poskytovania úverov,
- riskantné vedenie obchodov.

Ochrana vkladov (Zákon o ochrane vkladov)

Vklady v bankách sú chránené v zmysle Zákona na ochranu vkladov. Ak sa vklady v banke stanú **nedostupnými**, to znamená, že banka nie je schopná vyplatiť klientom ich vklady v plnej výške (nedostatočná likvidita), **maximálna možná výška náhrady** z Fondu ochrany vkladov za nedostupný vklad v banke alebo v pobočke zahraničnej banky je **vo výške max 100 000 €** nedostupného vkladu. Náhrada vkladov sa vypláca z Fondu na ochranu vkladov (FOV) prostredníctvom poverenej komerčnej banky. FOV tvorí banka povinne ako % z vkladov a ukladá v NBS.

Chránené sú vklady fyzických osôb podnikateľov aj nepodnikateľov, vklady právnických osôb, neziskových organizácií, (nadácie, neinvestičné fondy, organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, združenia občanov, vlastníkov bytov). **Musí ísť o neanonymný vklad**, to znamená, že musia byť známe identifikačné údaje vkladateľa *(meno, priezvisko, rodné číslo alebo dátum narodenia a bydlisko pri fyzických osobách, pri právnických osobách názov, identifikačné číslo, sídlo).* Vylúčené sú vklady na doručiteľa, podielové listy, obchodovateľné cenné papiere, vklady vo forme dlhopisu, zmenky alebo šeky.

Orgány banky:

a) riadiace – ako v a. s. = valné zhromaždenie akcionárov, predstavenstvo, dozorná rada
b) výkonné = predstavenstvo (podľa stupňov riadenia = ústredie, pobočka, expozitúra)

💣 *Úlohy:*

1. Na stránke www.nbs.sk vyhľadajte banky a pobočky zahraničných bánk. V uvedenom zoznamu nájdite 3 špecializované banky.
2. Zistite aktuálnu mieru inflácie v SR a v Eurozóne.
3. Posúďte, ako inflácia ovplyvňuje úspory v KB?
4. Riešte úlohu 7 zo strany 8 cvičebnice POE pre 4. ročník

## BANKOVÉ OPERÁCIE – činnosti komerčnej banky

a) pasívne – prijímanie vkladov
b) aktívne – poskytovanie úverov } základné činnosti KB

c) ostatné – zmenárenská činnosť, poradenské služby, nočný trezor, finančný lízing...

### a) PASÍVNE BANKOVÉ OPERÁCIE

*Podľa Z. o bankách je to základná činnosť KB*

*Legislatíva:* Z. o bankách, o NBS, na ochranu vkladov, o stavebnom sporení, devízový zákon, o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti, Obchodný zákonník, Občiansky zákonník + obchodné podmienky KB

*Význam:* získavanie zdrojov, s ktorými KB vykonáva podnikateľskú činnosť banky

V súvahe na strane pasív – vklady klientov sú cudzie zdroje krytia majetku; sú to záväzky, ktoré musia vyplatiť KB klientom + úvery a pôžičky od centrálnej banky a od ostatných bánk

*Zopakovať vlastné a cudzie zdroje financovania*

| Aktíva | Súvaha k ... | **Pasíva** |
|---|---|---|
| | | Vlastné zdroje – ZI<br>RF<br>zisk<br><br>Cudzie zdroje – záväzky<br>vklady |

Členenie vkladov:
a) neterminované vklady = vklady na požiadanie
b) úsporné vklady = sporiace
c) termínované vklady
d) cenné papiere (vkladové listy, hypotekárne záložné listy, bankové obligácie)

**a) netermínované vklady = vklady na požiadanie** (sú vysoko likvidné) – klienti môžu prostriedkami na účte voľne disponovať, sú bez časovej viazanosti, najmenej stabilný zdroj pre banku, najmenej úročené
- ako podúčet si môže klient vytvoriť sporiaci účet (prevdie si sumu podľa vlastného uváženia, úrok je vyšší ako na BÚ, v prípade potreby si prevedie peniaze späť na BÚ – väčšinou príde o úrok za daný mesiac)

Druhy vkladov:
- vklady obyvateľstva = občanov – osobné účty – bežné,
- vklady podnikateľských subjektov = živnostníkov, obch. spoločností a družstiev,
- vklady iných organizácií – n. o., obč. združení, nadácií a pod.
- vklady vlády a orgánov miestnej samosprávy,
- vklady iných bánk = loro účty,

**Založenie BÚ**

| Fyzické osoby – bežný účet | Fyzické osoby - živnostníci | Právnické osoby |
|---|---|---|
| - osobne + obč. preukaz<br>- žiadosť<br>- zmluva o účte<br>- podpisový vzor – 1 osoba<br>- disponovanie s účtom<br>- plat. karta, šeky,<br>- elektronické bankovníctvo,<br>- BPS (úhrada, inkaso, trvalý, hromadný)<br><br>- zrušenie BÚ | - osobne + obč. preukaz osvedčenie o živn. podnikaní (živn. list)<br>- žiadosť<br>- zmluva o účte<br>- podpisový vzor – 1 osoba (niekedy aj odtlačok pečiatky)<br>- disponovanie s účtom<br>- plat. karta, šeky,<br>- elektronické bankovníctvo,<br>- BPS (úhrada, inkaso, trvalý, hromadný)<br><br>- zrušenie BÚ | - osobne štatut. orgán + obč. preukaz + spoločenská zmluva<br>- žiadosť<br>- zmluva o účte<br>- podpisový vzor – 2 osoby + pečiatka<br>- disponovanie s účtom – podľa podpis. vzoru – nemusí byť štatutár<br>- plat. karta, šeky,<br>- elektronické bankovníctvo,<br>- BPS (úhrada, inkaso, trvalý, hromadný)<br><br>- zrušenie BÚ |

*Zopakujte pojmy: živnostník, štatutárny orgán, úhrada, inkaso, prevodný príkaz, vklad na účet, výber hotovosti z účtu, platobná karta, šek, elektronické bankovníctvo.*

**b) úsporné vklady –** dlhodobejšie uloženie prostriedkov klienta, stabilný úverový zdroj, poskytuje vyšší úrok ako pri vkladoch na požiadanie

- vkladné knižky = doklad o uložení peňazí v banke; disponovanie – výber len s VK
  Vkladné knižky majú na Slovensku už len obmedzenú platnosť. Banky postupne ukončujú ich ponuku a niektoré, ako Slovenská sporiteľňa, už od júla 2022 neprijímajú vklady na doručiteľa. Ďalšie banky, ako napríklad VÚB a ČSOB, tiež ohlasujú plány na postupné zrušenie vkladných knižiek. Majitelia vkladných knižiek si môžu svoje prostriedky vybrať do stanoveného termínu.
- účty stavebného sporenia – stavebný sporiteľ si svojimi vkladmi, štátnou prémiou a úrokmi naspor
  časť prostriedkov**,** ktoré potrebuje na zlepšenie svojho bývania. Ak peniaze využije na iný účel, príde o štátnu prémiu.
  K stavebnému sporeniu môže získať aj výhodný stavebný úver. Vykonávajú špecializované banky.
- účty poistného/majetkového sporenia – kombinácia úsporného vkladu a životného poistenia/dlhodobé vklady ako investovanie do cenných papierov

**c) termínované vklady -** sú dlhodobejšie viazané vklady, klient sa dobrovoľne zaväzuje nedisponovať s vkladom po určitý čas, sú pomerne stabilným peňažným zdrojom pre banku, výber prostriedkov pred lehotou je aj nie je možný (dohodnutý termín splatnosti alebo dohodnutá výpovedná lehota, ak sa nedodrží, klient platí poplatky za nedodržanie podmienok); s automatickým obnovovaním termín. vkladu

**d) cenné papiere -** sú to CP, ktoré emitujú len KB, a predajom ktorých banka získava cudzie zdroje; sú to: vkladové listy, hypotekárne záložné listy, bankové obligácie (pozri FT 4. ročník)

**e) vklady iných bánk = tzv. loro účty**

*Úlohy:*

1. Uveďte aspoň 5 dôvodov sporenia rodiny.
2. Riešte úlohu 3 zo strany 30 a 31 cvičebnice POE pre 4. ročník
3. Riešte úlohu 5 zo strany 31 cvičebnice POE pre 4. ročník

## b) AKTÍVNE BANKOVÉ OPERÁCIE

*Podľa Z. o bankách je to základná činnosť KB*

*Legislatíva:* Z. o bankách, o NBS, na ochranu vkladov, o stavebnom sporení, o spotrebiteľských úveroch, o ochrane spotrebiteľa, Obchodný zákonník, Občiansky zákonník + obchodné podmienky KB a ďalšie

*Význam:* podnikateľská činnosť banky

V súvahe sú na strane aktív úvery, ktoré banka požičiava. Predstavujú **pohľadávky voči klientom**, ktorí si úver požičali (pohľadávky sú majetok); **banka je v úlohe veriteľa** + investičná činnosť bánk

### Úvery - podstata, členenie

**Úver** = suma peňazí, ktorú požičiava banka (veriteľ) klientovi (dlžník) za určitých vopred dohodnutých podmienok (klient v dohodnutom čase splatí istinu a úrok)

*Členenie úverov (druhy úverov)* podľa:

**a) doby splatnosti**
- krátkodobé
- strednodobé
- dlhodobé

**b) meny**
- v EUR
- devízové = v cudzej mene

**c) subjektu čerpania**
- podnikateľský
- spotrebiteľský
- medzibankový
- komunálny

**d) účelu**
- účelový
- bezúčelový (na čokoľvek)

### Úverový proces (postup pri poskytovaní úveru)

- úvodné rokovanie KB a klienta = predbežné informácie,
- žiadosť o poskytnutie úveru + doklady požadované bankou,
- úverové konanie = analýza a hodnotenie žiadosti (dôveryhodnosť, bonita klienta),
  - návrh úverovej zmluvy – schvaľovanie úveru,
  - úverová zmluva + podpísanie,
- otvorenie úverového účtu,
- čerpanie úveru – jednorázovo, postupne, hotovostne, bezhotovostne,
- koniec úverového procesu – splatenie istiny + úrokov = zostatok na úverovom účte = 0,
- priebežná kontrola dodržiavania podmienok úverovej zmluvy.

### Princípy poskytovania úverov (aj podľa učebnice POE 4. ročník – s. 26)

a) **zmluvnosť** – **úverová zmluva** v písomnej podobe

b) **účelovosť** – žiadateľ buď uvedie účel, na ktorý chce čerpať úver (musí zdokladovať použitie napr. faktúrou), alebo účel neudá = bezúčelový (vyššie úroky, nižšia istina)

c) **termínovanosť** – v úverovej zmluve uvedená dĺžka splácania úveru + splátkový kalendár, t. j. výška splátky v dohodnutom termíne
   a) krátkodobý úver – splatnosť do 1 roka
   b) strednodobý a dlhodobý úver – splatnosť viac ako 1 rok

d) **návratnosť** – posudzuje sa **bonita klienta** = či je schopný splácať úver s úrokmi. Preukazuje sa dokladmi:
   - občania – potvrdenie o príjme, o trvalom pracovnom pomere, znalecké posudky k majetku...

- podnikateľské subjekty – výpis z daňového priznania, súvaha, výkaz Z a S, podnikateľský plán, atď. s výhľadom na niekoľko rokov), znalecké posudky k majetku

e) zabezpečenie (ručenie za úver)
   a) právo na veci dlžníka – založia sa nehnuteľnosti, cenné papiere, životné poistenie, umelecké diela a iný majetok. Majetok musí byť vo vlastníctve (výpis z katastra nehnuteľností), ocenený znalcom, obchodovateľný, trvalého charakteru – nie stará rozpadnutá nehnuteľnosť, poistený. Zriadi sa záložné právo – ťarcha – vinkulácia v prospech KB, alebo zádržná zmluva – šperky, umelecké diela – zadrží KB v sejfe.
   b) osobné ručenie – spoludlžníkom - ručiteľom je občan, ktorý dokladuje čistý príjem, môže to byť aj banka alebo právnická osoba. Keď dlžník nespláca úver a úroky, dlžobu spláca ručiteľ.
   c) kombinácia oboch spôsobov

f) zúročiteľnosť (efektívnosť) – ide o povinnosť dlžníka splácať aj úroky, a efektívnosť úveru v tom, že úroková miera z úveru je vyššia ako úroková miera z vkladov.

**ÚROK (cena kapitálu)** – závisí od istiny, úrokovej miery, úrokovacieho obdobia, úrokovacej doby.

Výpočet úroku: (k . p. d)/100 . 360

*Príklad výpočtusplátky pri úvere:*

*Čistý príjem domácnosti - životné minimum pre všetkých členov - splátky úverov, vrátane kredit. Kariet – 40 % povinná rezerva = zostatok / zostáva na mesačnú splátku úveru*

*Domáca úloha: Zopakuj pojmy úrokového počtu: istina, úroková miera, úrokovacie obdobie, úrokovací čas a výpočet úroku z HVY.*

## Krátkodobé úvery

1. kontokorentný
2. zmenkové – eskontný, avalový, akceptačný
3. lombardný – na CP, tovar, pohľadávky, drahé kovy a iné cennosti
4. spotrebné

1. **Kontokorentný úver** = spojenie účtu a úveru. Výška úverového rámca je dohodnutá v zmluve. Na účet prichádzajú príjmy a uskutočňujú sa platby. V prípade nedostatku peňažných prostriedkov na účte je možné čerpať úver automaticky, bez osobitného žiadania o úver. Úver sa spláca okamžite, keď prichádzajú prostriedky na účet.

Výhody pre klienta:

- **Bez dokazovania účelu.** Narábate akoby s vlastnými peniazmi.
- **Rýchle získanie peňazí.** Nepotrebujete žiadať o pôžičku a čakať na jej odsúhlasenie. Peniaze si iba vyberiete.
- **Bez starostí so splácaním.** Dlh sa automaticky uhrádza z prichádzajúcich platieb. Dbajte však na to, aby na účet platby prichádzali a účet „nebol mŕtvy“.
- **Istota pri trvalých platbách.** Vaše trvalé príkazy budú v bezpečí aj pri momentálnej absencii peňazí na účte.

Výhody pre banku: *Doplňte informácie podľa učebnice POE 4. ročník – s. 30*

2. **Zmenkové úvery** sú úvery spojené so zmenkou. Patria medzi ne: eskontný, pri ktorom banka poskytuje peňažné prostriedky, akceptačný a avalový úver, pri ktorých banka poskytuje svoje dobré meno ako záruku splnenia záväzkov svojho klienta.

*Eskontný úver* spočíva v odkupovaní zmeniek bankou pred lehotou ich splatnosti so zrážkou úroku (diskontu). Úverová suma sa rovná peňažnej sume vyznačenej na zmenke. Diskont je suma vyjadrujúca rozdiel medzi sumou eskontného úveru a sumou, ktorú banka skutočne vyplatí majiteľovi zmenky pri jej odkúpení. V zahraničnoobchodnej operácii sa nazýva *negociačný úver*.

*Akceptačný úver* – banka na žiadosť svojho klienta akceptuje zmenku, ktorú na ňu vystavil buď on, alebo nejaká tretia osoba. Suma, na ktorú je zmenka vystavená, a lehota jej splatnosti sú vopred dohodnuté v zmluve o úvere. Zmyslom tejto operácie je záujem dlžníka požičať si dobré meno banky a získať tak zmenku bonitnejšiu a ľahšie obchodovateľnú. V zahraničnoobchodnej operácii sa nazýva *remburzný úver*.

*Avalový úver* je úver, kde banka vystupuje ako ručiteľ svojho klienta, čím sa zmenka stáva bonitnejšou a lepšie obchodovateľnou.

3. **Lombardný úver** je úver, ktorý je zabezpečený založením hnuteľnej veci alebo práva. Je dohodnutý na fixnú sumu a pevnú lehotu splatnosti. Podľa toho, čo slúži ako predmet záložného práva, poznáme lombardný úver *na cenné papiere, na tovar, na pohľadávky, na drahé kovy.*

4. **Spotrebné/spotrebiteľské úvery** sú poskytované občanom. Slúžia predovšetkým na nákup spotrebných tovarov, služieb. Môžu byť *splátkové* (dohodnuté v určitej výške, na určitú lehotu a uhrádzajú sa v niekoľkých splátkach) alebo *nesplátkové* (úver splatený naraz v dohodnutom termíne).

Stredno a dlhodobé úvery

1. emisná pôžička
2. úverový úpis
3. hypotekárny úver
4. úvery stavebného sporenia
5. komunálny úver

1. **Emisná pôžička** – úver sa poskytuje tým, že banka odkupuje dlhopisy od emitenta. Emitent CP sa obracia s ponukou na odkúpenie dlhopisov na širokú verejnosť, ktorá si dlhopisy kupuje od banky. Po uplynutí lehoty splatnosti menovitú hodnotu a úrok z dlhopisu vypláca podnik.

2. **Úverový úpis** – zakladá sa na skutočnosti, že dlžník podpisuje banke tzv. záväzkovú listinu – úverový úpis. Táto je dôkazom pohľadávky banky voči nemu.

3. **Hypotekárny úver** je určený na investovanie do nehnuteľností a musí byť zabezpečený záložným právom k nehnuteľnosti. Doba splatnosti sa pohybuje v rozmedzí 4 až 30 rokov. Možno ho použiť na kúpu nehnuteľnosti, financovanie výstavby, prestavby, opráv a modernizácie nehnuteľností. Úverová suma zvyčajne zodpovedá 70 % ceny nehnuteľnosti. V prípade nesplatenia úveru sa založený majetok stáva majetkom banky. Obchodné banky musia mať povolenie aby ho mohli poskytovať. Financovanie sa vykonáva prostredníctvom CP = hypotekárnych záložných listov (pozri FT).

- strop zadlženosti človeka vo výške 8-násobku jeho čistého ročného príjmu
- ak by ste pred žiadosťou o hypotéku mali aj iné úvery, dostanete ešte nižšiu sumu, lebo aj tie sa odpočítajú z vášho čistého príjmu
- musíte mať našetrených minimálne 10 % alebo 20 % z hodnoty nehnut.
- pri hypotéke pre mladých - vek žiadateľa nesmie byť vyšší ako 35 rokov a jeho príjem nesmie byť vyšší ako 1,3-násobok priemernej mesačnej mzdy pričom pri manželoch je to dvojnásobok. Daňový bonus sa vzťahuje len na výšku úveru 50 000 eur a výhody platia počas prvých 5 rokov splácania =
- daň. bonus na zaplatené úroky= max 400 eur ročne (pozri DzP FO)

4. **Úvery stavebného sporenia** poskytujú špecializované banky – poskytujúce stavebné sporenie. Najprv klient sporí, pripisujú sa mu úroky, štátna prémia, po určitom čase a nasporení stanovenej sumy môže čerpať úver. V prípade, že ešte nespĺňa všetky podmienky, môže mu banka poskytnúť aj *medziúver*. Čerpanie stavebného sporenia so štátnou prémiou a úver je potrebné vydokladovať. Používa sa na modernizáciu, rekonštrukciu, opravy, výstavbu ... bytov a domov.

| Fáza sporenia | | | Fáza stavebného úveru |
|---|---|---|---|
| Vklady | Štátna prémia | Úroky | Stavebný úver |

*Úloha: Vyhľadajte na stránke NBS stavebné sporiteľne v SR a zapíšte si ich obchodné meno.*

5. **Komunálny úver –** komunálny úver je úver s lehotou splatnosti najmenej 4 roky a najviac 30 rokov zabezpečený záložným právom k nehnuteľnému majetku obce alebo vyššieho územného celku, ktorý je financovaný prevažne prostredníctvom vydávania a predaja komunálnych obligácií hypotekárnou bankou, a ktorý poskytujú banky na nadobudnutie tuzemských nehnuteľnosti, výstavbu, zmenu dokončených stavieb a údržbu tuzemských nehnuteľností a ďalších stavieb s cieľom využívať ich na verejnoprospešný účel.
6. **Spotrebné/spotrebiteľské úvery** sú poskytované občanom na dlhšiu dobu splatnosti. Slúžia predovšetkým na nákup spotrebných tovarov, služieb. Prevládajú bezúčelové, tzv. rýchle, bezpapierovania, bez ručiteľov. Možnosť poistenia úveru v prípade nesplácania.

## Elektronické bankovníctvo (eB)

- platobné karty
- internetbanking/homebanking
- e-mail banking
- sms banking
- mobilbanking
- SMART banking
- Mobilná banka = 365 banka
- virtuálna banka (mBank/BRE Bank = PL; Commerzbank = DE)
- ďalšie nové formy

*Zásady bezpečného eB*

*Výhody eB*

**Úverový register** = databáza, ktorá obsahuje informácie o všetkých osobách a firmách, ktoré čerpajú pôžičky, majú kreditné karty alebo povolené prečerpanie na účte. Slúži na preverovanie bonity,

dôveryhodnosti a platobnej disciplíny klientov, čo pomáha bankám a finančným inštitúciám pri rozhodovaní o poskytovaní úverov a riadení rizika. Uvádzajú sa v ňom aj údaje o spoludlžníkoch.

**RPMN = ročná percentuálna miera nákladov** je súhrnom poplatkov a úrokov, ktoré si banka alebo nebankovka účtuje za poskytnutie úveru či pôžičky.

Pomocou RPMN je možné pomerne jednoducho zistiť, **ktorý úver resp. pôžička je pre spotrebiteľa výhodnejšia.** V zásade platí, že **čím nižšie RPMN, tým je úver lacnejší a pre spotrebiteľa výhodnejší.** Porovnávať RPMN má zmysel len v tom prípade, ak vstupné údaje (výška úveru a doba splatnosti úveru) sú rovnaké. Ak sú tieto údaje odlišné, porovnanie stráca zmysel.

**Príklad pre porovnanie -** *prečítať*

Spotrebiteľský úver nevyberajte len podľa výšky mesačných splátok alebo výšky úrokovej sadzby.

| Banka | A | B |
|---|---|---|
| Výška úveru | 3 000 € | 3 000 € |
| Splatnosť úveru | 36 mesiacov | 36 mesiacov |
| Splátka | 116,65 € | 124,98 € |
| Úroková sadzba | 19,99 % p.a. | 24,99 % p.a. |
| Poistenie úveru | 2,99 % p.a. | nevyžaduje sa |
| Vedenie účtu ročne | 36 € | 12 € |
| RPMN | **34,33 %** | **33,39 %** |

**Výsledok:** Výhodnejší je úver od banky B, pretože má pri rovnakých vstupných údajoch (suma a doba splatnosti) nižšiu hodnotu RPMN, a to aj napriek vyššej splátke. Banka A má vyššie poplatky ako banka B. Ak by ste požiadali o úver banku A musíte zaplatiť vyššiu čiastku za vedenie účtu a taktiež za poistenie úveru.

*Prečítajte si: Nebankový škandál*
*Na nevýhodné úvery z vysokými hodnotami RPMN doplatilo množstvo Slovákov, ktorí sa ocitli vo finančnej núdzi. V minulosti boli niektoré nebankové spoločnosti obvinené z úžery, keď RPMN dosahovalo cez 60 %. Preto pristúpila Národná banka Slovenska k* ***sprísneniu podmienok poskytovania nebankových úverov****. Medzi nimi je aj* ***úrokový strop****, ktorý nesmie tvoriť viac ako 2-násobok priemeru za predošlý rok. Údaje pravidelne aktualizuje Ministerstvo financií.*

*Bankový ombudsman*
Bankový ombudsman je zriadený Slovenskou bankovou asociáciou (SBA = organizácia zastupujúca záujmy bánk na Slovensku.
Cieľom bankového ombudsmana je zlepšenie vzťahov, dôveryhodnosti a transparentnosti v bankovom sektore, a takisto skvalitnenie služieb pre bankových klientov.

Najčastejšie podnety, ktoré rieši bankový ombudsman
- *predčasné splatenie úveru* (pri predčasnom splatení hypotekárnych úverov klienti často zabúdajú na lehoty, ktoré majú banky na vystavenie rôznych potvrdení. Tým pádom nestihnú zhromaždiť všetky dokumenty včas, aby mohli splatiť úver bez poplatku),
- *neschopnosť splácať úver* (klienti si buď vezmú viac úverov, ako reálne dokážu splácať, alebo ich postihne strata zamestnania či choroba),
- *zneužitie platobných kariet* (pri strate karty, obete skimmingu či internetových podvodov).